

Munkanapszám növekedés hatása	—	16 666 Ft.
Létszámnövekedés hatása	—	20 000 „
Termelékenységnövekedés hatása	—	23 334 „
	<u>Összesen:</u>	<u>60 000 Ft.</u>

Mivel a termelés növekedése 62 000 Ft, változatlanul megmarad 2000 forintunk, mely a három tényező együttes hatásaként jött létre. Nyilvánvaló, hogy először a munkanapok számának megnövekedése nagyobb súllyal hatott annak eredményeképpen, hogy a termelékenység és a dolgozók létszáma maga is megnövekedett, ezért egy munkanap nagyobb létszám és nagyobb termelékenység mellett többet jelent. Ellenkező oldaláról nézve a dolgot, világos az is, hogy a termelékenység növekedésének hatását még jobban növeli az, hogy többben és több munkanapon át dolgoztak. Ugyanakkor az átlaglétszám szaporodása 4 fővel még jelentősebbé válik azáltal, hogy a hó folyamán a munkanapok száma is megszorodott és a termelékenység emelkedett. Egyszóval a három tényező változása közötti kölcsönös összefüggés eredménye a 2000 forint, amely éppen ezért nem is osztható fel az egymástól függően ható tényezők között.

Semmiképpen sem helyeselhető tehát Kápolnai elvtárs módszere, aki a három tényező közös hatásaként létrejött 2000 forintot is a termelékenység növekedésének tulajdonítja.

Röviden összefoglalva hozzászólásunk lényegét:

1. A Kápolnai elvtárs által kitűzött feladat: állapítsuk meg, hogy a termelési érték bizonyos forint növekedéséből mennyi tulajdonítható az egyes tényezők hatásának. Ez a feladat nem megoldható, miután a termelési érték növekedésének van egy olyan része, mely a tényezők közös hatásaként jön létre. A Kápolnai elvtárs által javasolt megoldás tehát már a feladat természeténél fogva is helytelen.

2. A kérdés helyes felvetése: a termelési érték bizonyos százaléku növekedését a termelékenység, létszám, munkaidő változásának milyen százaléka eredményezte? A tényezők indexeinek szorzata kiadja a termelés indexét.

3. Mivel a kérdés felvetése maga helytelen és így a Kápolnai elvtárs által kitűzött feladat nem megoldható, nem tökéletes a Káldor elvtárs által javasolt módszer sem.

Javaslat: Nem szükséges a termelésnövekedés forintértékének megosztása az egyes tényezők hatása között. Ha ilyen elemzés mégis elkerülhetetlennek látszik az együttesen ható tényezők által létrejött termelésemelkedést tovább bontani nem kell. Elemzésünk alapja az legyen, hogy a termelés bizonyos százaléku növekedését a tényező milyen százaléku növekedése idézte elő.

A Statisztikai Hivatal egyéves iskolájának II. számú iparstatisztikai szakköre

A munkabéralap iparvállalati tervezésének és felhasználásának ellenőrzéséről

A termelés és a munkabér arányának egészséges alakulását a munkabéralappal való helyes gazdálkodás dönti el. A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának „A munkabérpolitikáról” szöveg határozata már 1924 augusztusában kimondta, hogy a termelékenység növekedési ütemének meg kell haladnia a munkabér emelkedésének ütemét.

A munkabéralap felhasználása alapvető befolyást gyakorol az önköltségre s így az önköltségsökkentésre is. Ötéves tervünk szerint ipari termelésünknel 25%-os önköltségsökkentést kell elérnünk, amiből a munkabérré jelentős hányad esik. A kérdés fontosságát mutatja, hogy a párt és népgazdaságunk vezető szervei állandóan foglalkoznak vele.

Ennek a kérdésnek néhány iparvállalat ellenőrzése során szerzett fontosabb tapasztalatairól kívánunk rövid ismertetést adni, hogy azokat az iparvállalatok munkabéralap-tervezésének és felhasználásának ellenőrzésével foglalkozók munkájukban felhasználhassák.

Az ellenőrzési munka

A munkabéralap felhasználásának ellenőrzése a munkaügyi terv csoportosításának megfelelően *állománycsoportonként, a tervezett és ténylegesen felhasznált munkabérek szembeállításával történik*. Az így mutatkozó abszolút megtakarításon, vagy túllépésen kívül a munkások béralapjának felhasználásánál a termelési terv teljesítés-

sének mértékére (relatív felhasználás) is figyelemmel kell lenni. Mindenekelőtt rámutatunk arra, hogy *érdemi vizsgálatot csak a beralapterv és teljesítés, valamint a termelési terv és teljesítés helyesen bontott elemeinek ismeretében lehet végezni.*

Az ellenőrzés során elsősorban a *vállalati munkáügyi tervét* kell vizsgálat tárgyává tenni. Ha ugyanis a vállalat munkáügyi tervében a szükségesnél magasabb munkabéralapot tervezett, olyan „tartalom” képezett, amely eleve megteremtette részére a laza beralapgazdálkodás alapját. Ez arra vezethet, hogy a vállalat jogosulatlan és indokolatlan kifizetéseket teljesíthet beralapjából, anélkül, hogy beralap-túllépés állna elő. Kifizetheti pl. a selejtgártással és szükségtelen pótidők utalványozásával kapcsolatos béreket vagy az állásidőket. Adminisztrációs munkakörben foglalkoztatott dolgozók bérét is elszámolhatják a munkások beralapjának terhére, stb.

A vizsgálat első feladata tehát a *tervezeti munkabéralap realitásának* ellenőrzése. Ezután kerül sor a *béralapmegtakarítás* vagy *-túllépés* megállapítására, majd a megtakarítások, de különösen a túllépések okainak felderítésére.

Az egyes állománycsoportok közül a munkás állománycsoport beralapfelhasználásának vizsgálatát tekintettük súlyponti feladatnak.

A munkások beralapja közvetlen és közvetett törzsbérekből, kiegészítő fizetésekből, pótlékokból, prémiumokból és az átléptzősök béréből tevődik össze.

A munkások munkabéralap-tervének ellenőrzése

A munkások munkabéralap-tervének ellenőrzése (miként annak tervezése is) három fázisból áll:

1. a közvetlen termelő darabbéres munkástörzsbérek,

2. a közvetett időbéres, közvetett darabbéres, valamint a közvetlen időbéres törzsbérek,

3. a kiegészítő fizetéseket és pótlékokat is tartalmazó munkásbéralap ellenőrzéséből.

A *közvetlen munkástörzsbérek* megtervezésének a vállalat termelési feladatainak figyelembevételével kell történnie. A termelési és a munkáügyi terveknek ezt az összhangját az egyes gyártmányok előállít-

tásához szükséges összevont normaórák és az ennek megfelelő összevont darabbéres alkalmazása biztosítja. Vállalatainknak ennek alapján kellett megtervezniök a közvetlen termelő darabbéres munkások létszámát és törzsbérét. A tervezés erre a célra rendszeresített munkalapon történt.

Az ellenőrzés megvizsgálta, hogy

a) *A tervezésnél alkalmazott gyártmányonkénti normaóraszükséglet megfelelő-e a tervezés időpontjában érvényes normáknak.* Figyelembe vették-e a normaóraszükséglet megállapításánál a megmunkálási időnek a műszaki fejlesztési tervben előírányított csökkentését.

Ezen a területen a következő szabálytalanságokat állapítottuk meg:

A vállalat időelemzési osztálya által a tervezés idején alkalmazott normaóraszükséglettel a tervben indokolatlanul eltértek.

A normaóraszükségletet az utókalkuláció által szolgáltatott közvetlen munkabéreköltség adataiból visszaszámítva állapították meg, holott az időelemzésben rendelkezésre álltak az összevont normaórák. Így a közvetlen munkabérekbe egyébként be nem tervezhető pótmunkákat, többletmunkákat is betervezték.

Egy gyártmánycsoport, vagy cikk összevont normaóraszükségletének megállapítása az egyes cikkelemek ismert összevont normaóráiból képezett egyszerű számtani átlaggal történt, holott az egyes cikkelemek összevont normaóráit a gyártandó mennyiségekkel súlyozni kellett volna.

A tervezett műszaki fejlesztési intézkedéseknek a megmunkálási időt csökkentő kihatásait nem építették be a munkáügyi tervbe.

A befejezeten termelés készletváltozásának normaóraszükségletét nem a készrűtermelés normaóraszükségletéből számított átlag alapján tervezték meg (normaóra osztva 1000 Ft termelési érték mutatószám alapján), hanem attól indokolatlanul eltértek. Így egyes helyeken a befejezeten termelés készletnövekedése valóságos normaóraszükségletének többszörösét tervezték meg.

A saját beruházások és felújítások munkaidő- és munkabérszükségletét egyes vállalatok helytelenül „szolgáltatások” cím alatt tervezték meg, a végzett bémunka és javítási munka teljesítményértékének munkaidő- és munkabérszükségletével összevontan. Ezáltal a szolgáltatás teljes értékére egy mutatószám alapján tervezték

meg a munkaidőt s ezzel együtt a közvetlen munkás törzsbérszükségletet is. Mint-hogy — a szolgáltatásoktól eltérően — a beruházások és felújítások teljesítményértékének jelentős része anyaghányad, helytelenül az anyaghányad értékeire is munkaidőszükségletet terveztek. Ezzel a beruházások és felújítások munkaidő- és közvetlen munkabérszükségletének többszörösét tervezték meg.

b) A gyártmányonkénti összevont darab-*bérek helyességének ellenőrzése* képezte az ellenőrzés további feladatát. Megvizsgáltuk, hogy a gyártmányok tervezett darab-*bérei* az elvégzendő munkák munkakategóriája alapján elszámolható munkabéreknek megfelelnek-e.

A kérdés vizsgálata azért fontos, mert a gyártmány előállításához szükséges normaóráknak — megfelelő munkakategória alapján — a megállapított órábérrel való összeszorításával a gyártmány előállításához szükséges összes közvetlen törzsbér összegét kapjuk. Az összes közvetlen törzsbéreknek az összes normaórákkal történő elosztásával több vállalatnál megállapítottuk, hogy a vállalat átlagos munkakategóriájának megfelelő órábérnél jelentősen magasabb órábérrel számoltak, ezzel a tervet lazították. Pl. 7 millió Ft közvetlen munkás törzsbért terveztek 1 millió normaórára, ami 7 Ft-os órábérnek felel meg normaóránként. Ugyanakkor a vállalat átlagos munkakategóriája — az időelemzési osztály kimunkálása szerint — csak 4,6 volt, ami 4 Ft órábérnek felel meg normaóránként. Az átlagos munkakategóriának megfelelő átlagos normaórábér realitását a következő képlettel ellenőriztük:

$$\text{átlagos normaórábér} = \frac{\text{tárgyhóban utalványozott órák bére}}{\text{tárgyhóban utalványozott órák}}$$

c) Feladatunkat képezte annak vizsgálata is, hogy az egyes gyártmányokból gyártandó mennyiség (termelési terv szerint) elegendő-e a munkaügyi tervben alapul vett termelendő mennyiséggel. Nincs-e számolási hiba a gyártmányok összes normaóráinak, vagy összes közvetlen törzsbérének megállapításánál.

Vizsgálataink ezen a területen számos felületességből, vagy szándékosságból elkövetett hibára, munkabéralap-lazításra mutattak rá.

Mindhárom kérdés vizsgálatának alapvető fontossága van. Ha ugyanis a norma-

óraszükséglet megtervezésénél a vállalat nem alkalmazta a legutóbb megállapított érvényes normákat, vagy azokba nem dolgozta be a műszaki intézkedések norma-időcsökkentési kihatásait, vagy az átlagos munkakategóriánál magasabb munkakategória alapján magasabb átlagórábérrel számolt, vagy számolási hibát ejtett, a szükségletnél magasabb munkabér megtervezésével megteremtette a laza béralap-gazdálkodás lehetőségét.

A közvetett munkástörzsbérek megtervezése költséghelyenkénti létszámtervezés alapján történik. A közvetett munkástörzsbért az összes közvetett munkáslétszámmal a megtervezett átlagkeresettel való összeszorításával kell megállapítani.

Ezen a területen az ellenőrzésnek két feladata volt:

a) elbírálni az egyes költséghelyek tervezett közvetett időbéres és közvetett darab-*béres* dolgozó létszámának szükségességét,

b) megállapítani, hogy a tervezésnél alapul vett átlagtörzsbér reális-e.

Mindkét feladat ellenőrzésének alapját az elmúlt hónapok ismert tényszámadatai képezték.

Az egyes költséghelyek közvetett időbéres és közvetett darab-*béres* dolgozó létszámának tényszámai, valamint a tervidőszak hátralévő részének — az elmúlt időszakhoz képest növekvő vagy csökkenő — tervfeladatai alapján alkalmunk volt megállapítani, hogy a vállalatok egyes költség-*helyek* közvetett dolgozó létszámát túlságosan bőségesen tervezték meg. Azt is megállapíthattuk, hogy egyes költség-*helyek* közvetett dolgozó létszámát kétszeresen tervezték meg (pl. a belső anyagmozgatás létszámát, a belső szállítási és anyagigazgatás költség-*helyeken*). Találkoztunk azzal a jelenséggel is, hogy egyes költség-*helyek* közvetett munkáslétszámát gondatlanságból egyáltalán nem tervezték meg.

Egyes vállalatok rendeletellenesen a közvetett dolgozó létszámot nem költség-*helyenként*, hanem a közvetlen termelő dolgozó létszám bizonyos százalékában globálisan tervezték meg. Megállapítottuk, hogy az így megtervezett közvetett dolgozó létszám a legtöbb helyen a tényleges szükségletnél jelentősen magasabb volt.

A közvetett dolgozólétszám tervezésénél alapulvett átlagtörzsbérekkel kapcsolatban ellenőrzéseink szintén béralaplazításokat észleltek. Egyes esetekben a tervezett átlagtörzsbérek a ténylegesnél jelentősen

magasabbak voltak (10—30%-kal). Ennek oka az volt, hogy pl. a közvetett időbéres dolgozók átlagtörzsbéréként helytelenül a vállalat összes — közvetlen és közvetett — dolgozó létszámának, vagy csupán a közvetlen termelő munkásoknak az átlagos törzsbérét vették számításba. Mindkettő természetszerűen jelentősen magasabb a közvetett időbéres dolgozók átlagos törzsbérénel.

A teljes munkabéralap megtervezése a közvetlen és közvetett munkás törzsbérek alapján a kiegészítő fizetések és pótlékok megtervezésével történik. A kiegészítő fizetéseket és pótlékokat a tervezési utasítás szerint %-os arányban a törzsbérekhez viszonyítva kellett megtervezni. Az ellenőrzés feladata itt is a tervezés realitásának elbírálása volt. Ebből a célból rendelkezésünkre állt a munkaidőmérleg, melyben a kiegészítő fizetések (fizetett szabadság, fizetett ebéddidő, fizetett ünnep, eltávozás, stb.) időhányada részletezve megtalálható. A pótlékok realitásának elbírálására a statisztikából rendelkezésünkre álltak az elmúlt hónapok tényezői.

Feltétlenül szólnunk kell az éves munkabéralapnak negyedévekre történő bontásáról is. Vizsgálataink során ugyanis azt tapasztaltuk, hogy az éves munkabéralapot vállalataink nem az egyes negyedévek termelési feladatainak munkaidőszükséglete alapján bontották fel. Előfordult, hogy a vállalat az egész évi munkásbéralapnak 25 %-át tervezte meg az első negyedévre, holott az első negyedévi tervezett termelés összes munkaidőszükséglete az egész évi tervezett termelés munkaidőszükségletének csupán 19%-át tette ki. Ennek természetesen az volt a következménye, hogy a vállalat első negyedévi munkabéralapja a későbbi negyedévek terhére laza volt.

A munkásbéralapterv ellenőrzése után rátérünk a béralapfelhasználás ellenőrzésére.

A munkások béralapfelhasználásának ellenőrzése

A munkások béralapfelhasználásának ellenőrzése relatíve történik, ami azt jelenti, hogy a felhasználást a termelési tervteljesítés alapján korrigált béralaptervhez viszonyítjuk. Az ellenőrzés során azonban kritika nélkül a termelési tervteljesítés adatait sem fogadhatjuk el.

Foglalkozunk tehát először a termelési tervteljesítés ellenőrzésével, bár ezt a kérdést teljes részletességgel most nem tárgyaljuk.

1. Termelési tervteljesítés ellenőrzése, relatív béralap ellenőrzése.

A vállalati teljes termelés fogalmát részletesen rendeletek határozzák meg. A teljes termelés a következőkből áll:

- a) készárutertermelés
 - b) értékesített félkésztermék
 - c) befejezett saját beruházások és felújítások
 - d) kiszámlázott szolgáltatás
- a)–d) összesen: Árutertermelés
- e) félkészárú készletváltozása
 - f) befejezetlen termelés készletváltozása
- a)–f) összesen: Vállalati teljes termelés

Vizsgálatunk első feladata ennél a pontnál annak megállapítása, hogy a teljes termelési értékben csak azok a tényezők szerepelnek-e, amelyeket a rendelkezések előírnak. Ezután kerül sor az egyes részletek helyességének ellenőrzésére.

Alapvetően fontos annak vizsgálata, hogy a teljes termelési érték kiszámításánál a tervben alkalmazott vagy nem tervezett gyártmány esetében előírászerűen képzett változatlan árakat alkalmazták-e. A tényleges termelés helytelen értékelésével olyan béralapot teremthet meg a vállalat, amivel béralaptúllépését, vagy a béralaptervezés lazaságait leplezheti. Ugyanis abban a hónapban, amikor munkabéralaptúllépés mutatkozik, a tervezettnél magasabb változatlan árak alkalmazásával s így a termelési tervteljesítés növelésével, a relatív munkabéralaptúllépés kimutatása elkerülhető. Ezt a lehetőséget egyes vállalatok ki is használták.

Vizsgálatunk következő lépéseként az ellenőrzött termelési tervteljesítés alapján a vállalat munkásbéralap-tervét korrigáltuk. A korrigált béralap-tervet szembeállítva a béralapfelhasználással, a relatív megtakarítást vagy túllépést kapjuk.

Külön rámutatunk arra, hogy ha a vállalat a tárgyidőszak folyamán más vállalattal bér munkát végeztet, vizsgálunk kell, hogy a bér munkát a vállalat megtervezte-e, illetőleg a bér munkában elvégzett munkafeladat bér szükségletét a vállalat munkaügyi tervéből kihagyta-e. Viz-

gálataink megállapították, hogy egyes vállalatok a munkabéralap-túllépés elkerülésére jelentős mennyiségű olyan munkát végeztenek el bér munkában, amelyeknek munkabéralapja az ellenőrzött vállalatnál volt megtervezve. Minthogy a bér munkában elvégzetett munka — bérfelhasználás nélkül — a továbbiak folyamán a vállalatnál termelési értéként jelentkezik, helyes béralapellenőrzést csak akkor végezhetünk, ha annak bérszükségletét a vállalat munkabéralapjából levonjuk.

Ezzel kapcsolatban figyelmet fordítottunk annak vizsgálatára is, hogy nem vásárolt-e a vállalat olyan félkészárut (vagy alkatrészt, szerszámot) más vállalattól, amelyet terve szerint vállalaton belül kellett volna előállítani.

Ezekután globálisan megállapíthatjuk a vizsgált vállalat relatív béralapmegtakarítását, vagy -túllépését. További feladatunk most már annak megállapítása, hogy *mi idézte elő a béralap esetleges túllépését, illetőleg miből adódik a béralapmegtakarítás*. Ennek megállapítása érdekében a *béralapfelhasználást bérköltségnemenként, valamint üzemszempontként* vizsgáltuk.

2. A relatív béralaptúllépés vagy -megtakarítás okainak megállapítása.

Ebből a célból a béralapfelhasználás adatait először közvetlen és közvetett törzsbérekre, kiegészítő fizetésekre és pótlékokra bontva vizsgáltuk.

Vállalatainknak a munkabértervet negyedévi bontásban nem kellett közvetlen és közvetett munkabérekre bontani. Továbbá a tervvel szemben jelentős termelési vagy választékeltolódás is bekövetkezhetett. Ezért a közvetlen munkás-törzsbérfelhasználását úgy ellenőriztük, hogy a felhasználást a *tényleges* termelés figyelembevételével korrigált és az összevont normaórák és összevont darabbérek alapján kiszámított tervezett közvetlen törzsbérével állítottuk szembe. Ennek érdekében kimunkáltuk a *tényleges* termelés alapján korrigált tervezett közvetlen törzsbérfelhasználást és a tényleg kifizetett közvetlen munkabérek különbözete a közvetlen munkabérek területén elért megtakarítás, vagy túllépés globális összegét mutatja.

A globális ellenőrzésen túlmenően szükséges a vállalat főbb gyártmányaira kifeje-

tett közvetlen bérek ellenőrzése is. Ebből a célból az ismert tervszámokhoz a tényleges számokat az utókalkuláció bocsátotta rendelkezésünkre. Az adatok elemzésénél szűrőpróbaszerűen ellenőriztük, hogy a vállalat a bérfelosztást helyesen végezte-e el.

A gyártmányok tervezett és tényleges közvetlen törzsbérének összehasonlítása rámutat a gyártás folyamán szükségessé vált pótmunkákra, többletmunkákra, amelyeknek okok szerinti bontása egyúttal a béralaptúllépés okait adja. Ha az összehasonlítást gyártmányonként végezzük el, egy-egy újítás vagy műszaki fejlesztési intézkedés munkaidőcsökkentő hatását is értékelhetjük.

A *közvetett munkás-törzsbér felhasználásának ellenőrzésénél* különös figyelemmel voltunk az állási, várakozási időkre kifizetett bérekre (anyaghiány, energiahiány, gépbeállítás, gépjavítás miatt, stb.), az egyébként közvetlen termelő munkát végző dolgozók segédmunkási munkáira, a darabbérek és időbérek arányának alakulására, a prémiosos időbérben dolgozók prémizálásának rendszerére és a prémiumok mértékére, valamint a közvetlen és közvetett dolgozók létszámának arányára.

A *kiegészítő fizetések és bérpótlékok vizsgálatánál* ellenőriztük a folyósítások jogszerűségét. Megillette-e a dolgozókat az elszámolás szerint kifizetett csoportvezetői, veszélyességi, melegségi, hidegségi, stb. bérpótlék. A túlórák felhasználásánál vizsgáltuk az engedélyezett keret betartását és a túlórafelhasználás alakulását az előző időszakhoz képest. Figyelemmel kísértük a túlórák napi igénybevételének alakulását, különösen a hó elején, illetve a hó végén, amiből a termelés egyenletességére nézve is következtelhettünk.

Ellenőriztük azt is, hogy a vállalatok a béralapot a N. T. 383/21/1951. sz. határozatának megfelelően lebontják-e üzemszempontokra, illetőleg ezt a lebontást helyesen végzik-e. Több esetben megállapítottuk, hogy a lebontás mechanikusan történt (pl. a meglévő létszám alapján) és nem igazodott az üzemszempont termelési feladatához.

Egyéb állománycsoportok béralapfelhasználásának ellenőrzése

A többi állománycsoport: műszaki dolgozók, adminisztratív, kisegítő alkalmazottak, nem ipari csoport, állományon kívüliek törzsbérfelhasználásának ellenőrzé-

sét a teryben jóváhagyott létszámnak és átlagkereseteknek a tényszámokkal való összehasonlítása útján végeztük el. Az e kategóriákat illető kiegészítő fizetések és bérpótlékok vizsgálatánál a munkás állománycsoportnál elmondottakat értelemszerűen alkalmaztuk.

Egyéb ellenőrzési feladatok

A már leírtakon kívül vizsgálataink még a következő kérdések ellenőrzésére is kiterjedtek:

1. Az egyes állománycsoportokban kimutatott létszám megfelel-e a tényleges helyzetnek. Nem mutatnak-e ki a vállalatok adminisztratív dolgozókat a munkás állománycsoportban, amire a munkabérialap laza tervezése — amint arra már rámutattunk — lehetőséget nyújt.

Ezt olyképp vizsgáltuk, hogy az üzemszervezéssel összeállítottuk az adminisztrációs munkakörben foglalkoztatottak névsorát és az adatok ellenőrzése után megállapítottuk, hogy ezek a dolgozók a vállalati nyilvántartás és bérjegyzék szerint mely állománycsoportban szerepelnek.

2. Minden bér- és bérjellegű juttatást a MNB által bérfizetés céljára folyósított összegből fizetett-e ki a vállalat. (A 215/1951. M. T. sz. rendelet tételesen felsorolja a munkabérialap terhére elszámolandó juttatásokat.)

Ennek megállapítása céljából az igazgatói alap számlát és az 56—57. számlacsoportok számláit a vizsgált időszakra (3 hónap) *tételesen ellenőriztük*. Különösen a szállításoknál, áruk, anyagok ki- és berakásánál foglalkoztatott alkalmi munkások részére fizetett járandóságoknál fordítottunk figyelmet arra, hogy ezeket az előírásoknak megfelelően, az állományon

kívüli munkavállalók bérialapja terhére számolták-e el és nem terhelték-e közvetlenül az anyagbeszerzési, vagy termelési költség számlákat.

Az *igazgatói alap* számlával kapcsolatban megjegyezzük, hogy szabálytalanságot követ el a vállalat akkor, ha jutalmat nem az igazgatói alap, hanem a munkabérialap terhére fizet ki a dolgozóknak. De szabálytalan az is, ha munkabérjellegű kifizetéseket az igazgatói alaphoz folyósítanak.

3. Megvizsgáltuk azt is, hogy a bérelszámolás adatai az 52. számlacsoportban elkönyvelt, illetve a MNB részére adott munkabérigénylési kimutatásban szereplő összegekkel, valamint a Központi Statisztikai Hivatalnak jelentett adatokkal egyeznek-e.

A vizsgálat folyamán választ kaptunk a következő fontos kérdésekre is:

Rendelkezik-e a vállalat a bérialapfelhasználás helyes kimutatására és a bér-alapellenőrzés végrehajtására alkalmas adatszolgáltatási rendszerrel.

A vállalat lebontja-e megfelelően üzemszervezetre a bérialapot, a teljesítést üzemszervezésenként és dekádönként értékeli-e.

Vezetnek-e pontos naprakész nyilvántartást a műszaki és adminisztratív munkavállalókról.

A felelősség felvetésénél a 27/2/1951. N. T., illetőleg a 215/1951. (XII, 23.) M. T. sz. határozat előírásait vettük figyelembe, amely a kérdést részletesen szabályozza.

A fentiek szerint lefolytatott ellenőrzések megállapításai segítik a vállalatvezetést és a vállalati dolgozókat, hogy a munkájukban e téren mutatkozó hiányosságokat kiküszöböljék.

Beck Máttyás és Lukács Lajos
Allami Ellenőrző Központ